

بر نسخہ ۱ غرو شدہ در .

بر نسخہ ۱ غرو شدہ در .

ہجوت فیکلانت

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومبر کو دکاندر .
کوندربلہ جل اورانی معلم نامتہ اوراہ کوندربلہ در .
پوستہ اجرفی ویرلمش مکاتب قبول اوتغاز .

استانبول ایچون آتوہ بازلماز . بوناز ایچی داخل اولدیغی
حالدہ خارج ایچون بر سنہ لک آتوہ بدلی — پوستہ
اجرتیلہ برابر — یاریم عثمانی لیراسیدر .

فی ۲۵ محرم سنہ ۱۳۰۶ (معارف نظارتک رخصتیلہ ہفتہ در ہدفہ نشر اولنور) فی ۲۱ ایلول سنہ ۱۳۰۴

بذائع الافکار — فی صنائع الاشعار

مطالعی قصیدہ سی (سماجۃ الفخاص) لک الہ پارلاق مشالرندن
عد اولنور .

— مابعد —

مؤلفی : حسین کاشفی

۱۴ — ابرام السؤال

(ابرام السؤال) مدحودن جائزہ ، یاخود وظیفہ طلبیدہ
اصرار وممدوحی «ہجو» ایلہ ، یاخود دیگر صورتلہ تہدید
ایتمکدن عبارتدر .

مثال :

(سہ نوع شعر بود شاعران طامع را)
(یکی ممدوح و دوم قطعہ تقاضائی)
(اکسر بداد ثنا و اگر نداد ہجاء)
(ازین سہ من دو بکفتم دگر چہ فرمائی)

— ملاحظہ مترجم —

«طمعکار شاعرلر دہ اوج درلو شعر اولور : برنجیسی
مدحیہ ، ایکنجیسی قطعہ طلبیدہ . ممدوح احسان ایدرسہ ثنا ،
ایتمزسہ ہجاء حاضردر . بن شعرلک اوج نوعندن ایکجسی سوبلدم .
نہ بیورسین ؟ » مآئندہ اولان بو قطعہ دہ شاعر «ہجو ایدرم
ہا ! » فحواستی ایما ایدیور .

اسکی شاعرلرک چونگی شعری آلت سؤال ایدرلر ، جائزہ ،
وظیفہ ایلہ یاشارلرمش .

بو یولده یاشایان آدمار کیمدن زیادہ التفات واحسان کورر .
لرسہ آنک بندہ سی اولہ جقارندن مسلکمز اولورلر . اولدن
مدح ایتمدیکنی صکرہ ددن ہجو ، یاخود اولدن ہجو ایتمدیکنی
صکرہ ددن مدح ایتمک صورتیلہ تاون کوسترمک بولرہ دہ دائما
کوریان حاللرنددر . حتی :

(دخترانی کہ بکر فکر منند)
(ہر یکی را بشوہری دادم)
(آنکہ کابین نداد غنیم بود)
(زو کرفتم بدیکری دادم)

اعتراف خود کامانہ سی وجہ ایلہ بر ذات حقندہ تنظیم اولنان

۱۳ — سماجۃ التخلص

(سماجۃ الفخاص) نسب ویا تشییدن نا پسندیدہ بر صورتہ
وصف مدحہ انتقال ایتمکدن عبارتدر .

مثال :

(اگر تو تیر جفارا دلم نشاہ کنی)
(بجان خواجہ فاضل کہ کویت کہ مزین)
(ازرق)

بونک الہ چرکینی شاعرک معشوقہ سی طرفدن نائل التفات
اولقی خصوصندہ مدحودن استعانہ ایتمیدر کہ سوہ ادبدر .

مثال :

(بر آرم ازلب لعلش مرام این دل مفتون)
(بغز دولت دستور ملک وسایہ زردان)

— ملاحظہ مترجم —

خواجہ حافظک :

کرتو فارغی ازمن ای نکار سنکین دل
حال خود بخوام گفت پیش آصف ثانی
مکیر چشم عنایت زحال حافظ باز
وکر نہ حال بکوم بآصف ثانی

کبی بعض ایاتی بورادہ وارد خاطر اولور .

قاآینسک دیوانشدہ بر طاقم تلخیص واردد کہ بونلر آنلرہ
نسبتلہ اہون صاییلر .

ایران شعرا سنک سزوار نفرت اولان بو جرأت لابلایانہ .
سی دخی عثمانی شاعرلری طرفدن تقلید ایدلشدر ! بزدہ
تدیک (حامنامہ) عنوانیلہ معروف اولان :

(سپیدہ دم کہ اولوب دیدہ خوابدن بیدار)
(خروشہ باشلادی ناگاہ سرده درد خار)

اولور. نامی خاطر مزدن چیمش اولان بر شاعر قلمی مدح
ایندیکی صرده :

(سالحورد چنارد قلم)

دیمش ایدی . ایشته بو، کولمکن بشقه بر شینه یاراماز .
(انتهی)

برده مدوحدن بر شی معین طلب ایتمک نابجا اولور .
مثال :

(بر سنت مالوک و سلاطین روزکار)

(کا هم زر بصره که اسب و غلامده)

(مگذار کر جناب تو جای دکر روم)

(درسلاک بندکان خودم انتظارده)

— ملاحظه مترجم —

بر شاعرک «شاهان زمانک عادی اوزره بکا کاه کیسه ایله
آتون، کاه آت و کوله و بر . جنابکدن آبر یلوب بشقه یزه
کیتکلکه مساعده ایتمه، بنی کندی بندکانک صرده سته کچیر .
دیمی مدوخی اغضاب ایدمک زوزکلکدرندر .

بویه شاعره آتون، آت، کوله فلان و براملی، همان یول
ویرملی !
(انتهی)

۱۵ — تکلف

(تکلف) لغته «زحمت چیمک» در . اصطلاحده شعری
کوجلکه سولنلکدن عباردر . او یولده سولنلش شعره
(متکلف) دیلیر .

بعضار درلر که : متکلف ایکی نوعدر : بری مذموم،
دیگری محموددر . (متکلف مذموم) مأنوس الاستعمال اولمیان
الفاظ و عباراتی مشتمل بولنان شعردر . سوزک بو درلوسنی
سولنلکدن سولنامک اولادر .

مثال :

(غرابا مزین پیشتر زین نعیم)

(که مهجور کردی مرا از عشیق)

(منوچهری) (*)

(متکلف محمود) تظنیته قائلنک خیایه اعاب فکر ایلیدیکی
کوستره جک صورنده صنایع مقبوله بی مشتمل بولنان شعردر .
یوکا (متکلف مطبوع) دخی درلر .

(*) ای شعر میانه صاتان لغت غربی

(دیوان غزل نسخه قاموس دکلدر)

(نای)

بر قصیدنی — حصول مطای انتاج ایدم مامسی اوزرینه —
دیگر بر ذاته تقدیم ایتمک بونلرجه بر نوع مهارت صاییلیر .

شاعر منفعت برست، قصیده سی واسطه جاب منفعت او-
لورسه «شعر» دینلیدیکی وقت ذهنلره تبادر ایدن علویت زده ده
قالیر ؟ مرئی افکار اولسی لازم کان شعر بو حال ایله نه اولور ؟
شاعر کندنی شوکا یوکا سرفرو ایتمک احتیاجندن وارسته
بولنه جق بر مقامه اصعاد ایملیدر که سوزنده تأثیر اولسون .
شعری سولیدیکی لاقیردین یاربم ساعت صکره دونه رک آتک
ضدنی سولیه یله چکنده شبه اولیان بر آدمک سوزنده نه تأثیر
اوله ییلیر ؟

وقتیله شاعرک مداحق کبی بر صنعت صورتنده کورینور-
مش . شعری اوله کورینور . جمال اصلینی عرض ایدی .
بولندن بویه نقاب استعمانه تنزل ایتمه جکلدر .

(انتهی)

بر شاعر ایچون علوم و فضائل انتساب ادعاسیله نفسی مدح
ایتمک خصوصی ده جوق مناسبتر کورینور .

مثال :

(چو من صاحب هنر در خدمت تو)

(چرا باید که بی مقدار باشد)

— ملاحظه مترجم —

بویه مدوخی اتمام ایدمک صورنده تمدح فی الواقع مناه-
سبتمزدر، فقط (فخریه) دینان یولده شعر تظنی کلیاً منع
اولنه ماز . قصیده کورلیدیکی اوزره نه غرا فخریه یلر بولنور !
مع مافیه مشار ایله دخی بعضاً طادی قاجیره جق صورنده
اوکنور . مثلاً :

(عقد سر رشته راز نهانید سوزم)

(سلاک تسبیح در سبع المثنایدر سوزم)

(رکهر در کیم نظیر بن کورما مشدر روزکار)

(روزکاره عالم غیب ارمغانیدر سوزم)

(روزکار احسانی یتیش بنم ایتمامش)

(عالمه فیض حیات جاودانیدر سوزم)

دیدکن صکره :

(اهل اولان قدر بن ییلیر بن جوهرم مدح اتم)

دیر . متعاقباً ینه دیر که :

(عالمک سرمایه دریا و کانیدر سوزم)

فخریه سولنلک جوق کوجدر . یولنده اولمازسه کولنج

۱۶ - تخلیغ

(تخلیغ لغتہ «قابناقاری آریق اولان کیسہ نک پورعی» در اصطلاحہ ذوق سلیمہ کورہ مستقل اولان بحرلہ شعر سولیکدن عبارتدر .

مثال :

(ای بت من چراہمی سوزی مرا)
(بس ہر دمی می زہم ہی کنہ)

۱۷ - زوال فی المدح

(زوال فی المدح) مدوحی بریت و یا مصرعہ بر صورتہ وصف ایدوب ایکی بیت و یا مصرعہ بابہ وصفی تزیل ایتمکدن عبارتدر .

مثال :

(ای ملک ترا عرصہ عالم سرکونی)
(وزملک توتا ملک سلیمان سرمونی)

برنجی مصرعہ مدحک ملکی عرصہ عالم واسع طو .
تلیش ایکن ایکیجینسندہ ملک سلیمانن آز کوسترمشدر .
(میوب شعر مجتہک خانی)

تزیین اللسان

— مابعد —

§ حارس المرأة — «آینہ صافلابی» دیکدر .

(آینہ غمازنبود چون بود)

مائلجہ آیینہ — کیسہ دن قورقوسی اولدیفندن — علی العادہ حقیقی کوستر . کوزلی چرکین ، چرکی کوزل کوسترمک التدن کلز . بناء علیہ :

(عاشق آیینہ باشد روی خوب)

مضونی اوزرہ کوزلر آیینہ فی سورلر سہدہ چرکینلر ہیچ سومزلر .
بو مناسبتلہ کرہ المنظر اولان شخصہ (حارس المرأة) اطلاق اولنور .

بری کوزل ، دیکری چرکین ایکی شخصک بر آئندہ بر آیینہ باقلاری نہ قدر عبرتتا بر منظرہ تشکیل ایدر ! کوزل مفتخر اولور ، چرکین متفخر . آیینہ نک حقیقی کوسترمسی ایکی شخصدہ یکدیگرہ ضد ایکی درلو حس پیدا ایدر . هله بونلر زوج وزوجہ ايسلر منظرہ نک اہمیتی بتون بتون آراتار . چرکین اولان زوج

ایسہ «ارککک کوزلی چرکینی اولماز» کی بعض مقدمات زعفریانیہ ایلہ بردہ کش وجہ حقیقت اولغہ جالیشیر . یازوجہ ایسہ . . .

§ ایزۃ الحیات — «درزی ایکنہ می» دیکدر . زوالی ایکنہ جالیشیر جالیشیر ، سیندن ہیچ بر استفادہ ایدہ من . نہایت : آئینہ ، قیریلیر ، آئیلیر ، محو اولور کیدر . درزی بارہ قازانیر . صاحب لباس کیشیر ، سوسانیر . ایکیسہ دہ مستفید اولورلر .

ایکنہ نک بو حالی انسانلرہ تطبیق ایتمک ایستینلر باقارلر کہ بر آفرین دایسی کندی ایشلرینی بر ایش ، پیر عشقنہ بشقلرینک امورینی تسویہ ایلہ اوغراشیور . ایشہ لسان حالی :

(خلق ایدر داد وستد بز بر تلاش وئی نصاب)

(چارسوی عالمک بز او کادق دلای یز)

دیکدہ اولان او شخصہ (ایزۃ الحیات) دیرلر . (ایزۃ خیاط) صورتندہ دخی قوللانیلہ بیلیر .

§ حاطب اللیل — «کیچہ وقتی اودون دوشیرن» دیکدر .
یاوہ کو شخصہ اطلاق اولنور ، چونکہ قارا کلقدہ اودون دوشیرن بر آدم التہ کیچی آلہ چی کی برکوزدہ دخی آغزینہ کالی سوبلر .
(حاطب لیل) صورتندہ دخی قوللانیلہ بیلیر .

§ حباثل الشیطان — «شیطانک طوزاقلری» دیکدر . دلفرب اولدقارندن نسوانہ اطلاق اولنور . «النساء حباثل الشیطان» حدیث شریفندن مأخوذدر .

(حباثل شیطان) صورتندہ دخی قوللانیلہ بیلیر .

(حباثل) کہ (مصاد) معنسانددر (حباثلہ نک) جمعیدر .

§ غم الشیاط — «شیاط بولودی» دیکدر . موسم ہمار تقرب ایتدیکہ ہوانک کسب کشایش ایتسی ہر کیچہ مطلوب اولہ جفندن شباطدہ ستانک معنوم اولسی ہان ہر زماندن زیادہ سالب انبساط قلوب اولور . بناء علیہ وجودی روحہ صیقینی ورن شخص کراختاہ ، خصوصیلہ منفور عشاق اولان رقیب نحوست نشانہ (غم الشیاط) اطلاق اولنور . (غم شباط) صورتندہ دخی قوللانیلہ بیلیر .

§ اُم الكتاب — «اصل الکتاب» دیکدر . قرآن کریمدہ واقع اولمشدر . تفسیرندہ حضرت بیضاوینک «ای اللوح المحفوظ فانہ اصل الکتاب السماویہ» بیورمش اولمشندن استفادہ اولندیفندہ کورہ کتب سماویہ نک اصلی اولان لوح محفوظہ اطلاق اولنور . قول اقوی بودر . سورۃ فاتحہ نک ویا مجموع قرآنک کنبہ سی اولدیفندہ ذاہب اولانلرہ واردر . بیت آئیدہ قلب عارف حیجۃ ام الکتابہ تشبیہ ایدلمشدر .

(یوق قید ماسوی دل قفسی جنبادہ)

(اولماز خطا حیجۃ ام الکتابدہ)

(ہرسلکی طاری حکمت بک)